ULLRICH JUNKER

Georg Friedrich Smith (Smitt/Schmid) – Ein Westfale gehört auch zur Geschichte Wernersdorfs

im Juni 2015

Ullrich Junker
Mörikestr.16
D 88285 Bodnegg

GRUSS AUS LOMNITZ
POZDROWIENIA Z ŁOMNICY

Ausgabe Nr. 54 – Sommer 2015
Informationsheft des Vereins zur Pflege schlesischer Kunst und Kultur e.V. (VSK)

Wydanie nr 54 – Lato 2015
Broszura Informacyjna, Stowarzyszenia VSK (Vereins zur Pflege schlesischer Kunst und Kultur e.V.)

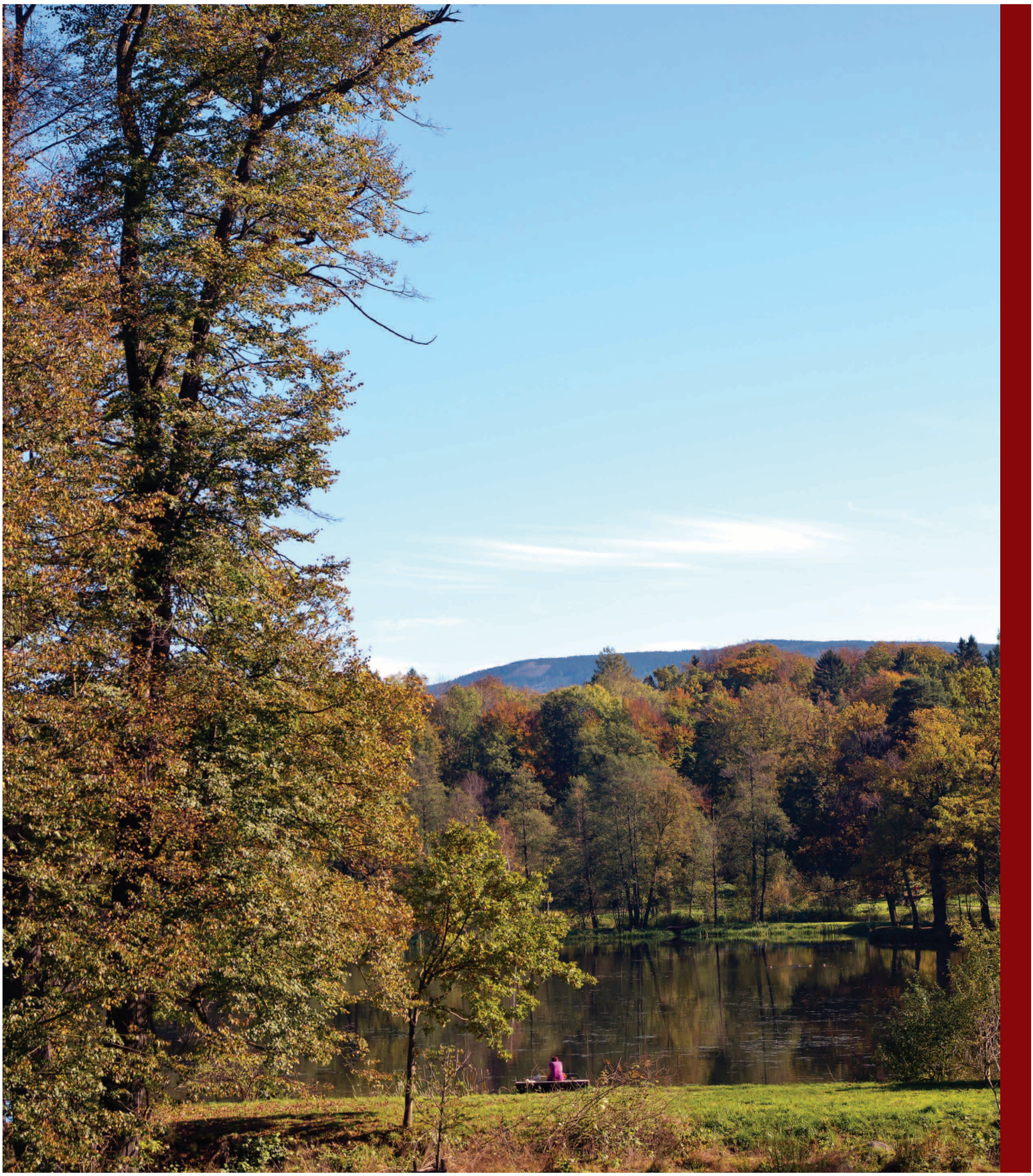

Georg Friedrich Smith

Ullrich Junker

Georg Friedrich Smith (Smitt/Schmid) – Ein Westfale gehört auch zur Geschichte Wernersdorfs

Durch die Verehelichung mit Margarethe Elisabeth Gottfried Im Jahre 1741 wurde der Hirschberger Schleierherr und Kaufmann Georg Friedrich Smith Mitbesitzer der Bleiche zu Wernersdorf. Sein bereits 1737 verstorbener Schwiegervater, der Schleierherr und Kaufmann Johann Martin Gottfried ist der Erbauer dieser Bleiche, die zwar eine Manufaktur war, aber auch,mit einem großen Festsaal und weiteren Repräsentationsräumlichkeiten ausgestattet, den Schlössern im Hirschberger Tal nicht nachstand.

Georg Friedrich Smith wurde am 26.07.1703 in Herford in Westfalen geboren. (Im Taufeintrag wird der Familienname Smitt geschrieben.) Sein Vater, Hermann Arnold Smith, war ein vornehmer Kaufmann in Herford, Senator und Stadthauptmann, verheiratet mit Margaretha Elisabeth geb. Gardemann. Auch Smiths Großvater M. Conrad Schmid war ein studierter Mann. Er war 1652 als evangelischer Prediger der erste Secundarius[1)] in Vlotho, †1673.

Georg Friedrich Smith legte den Grund zu seiner

Georg Friedrich Smith
Georg Friedrich Smith

Georg Friedrich Smith

Ullrich Junker

Georg Friedrich Smith (Smitt/Schmid) – Westfalczyk – także częścią historii Pakoszowa

Jeleniogórski „pan cienkich woali" (niem. Schleierherr) oraz kupiec Smith, dzięki poślubieniu Margarethe Elisabeth Gottfried w roku 1741 stał się współwłaścicielem bielarni w Pakoszowie. Została ona wybudowana przez jego teścia „pana cienkich woali" oraz kupca Johanna Martina Gottfrieda (zm. w 1737 r.) i choć była manufakturą, posiadała dużą salę balową oraz dodatkowe pomieszczenia reprezentacyjne, które dorównywały pałacom Kotliny Jeleniogórskiej.

Georg Friedrich Smith urodził się dnia 26.07.1703 r. w Herford w Westfalii. (Wpis w metryce urodzenia podaje nazwisko Schmitt). Jego ojciec, Hermann Arnold Smitt, był poważanym kupcem w Herford, senatorem oraz naczelnikiem miejskim (niem. Stadthauptmann), ożeniony z Margarethą Elisabeth, z domu Gardemann. Również dziadek Smitha, M. Conrad Schmid był wykształconym człowiekiem. Będąc ewangelickim kaznodzieją, został w roku 1652 pierwszym sekundariuszem[1)] w Vlotho. Zmarł w roku 1673.

Georg Friedrich Smith zdobył w owym czasie do-

Smithiana – die Besitzungen G. F. Smith
„Smithiana" – posiadłości Georga Friedricha Smitha

Geschäftstüchtigkeit in dem seinerzeit berühmten Handlungshaus Leporius in Dresden, vervollkommnete sich durch mehrfache Reisen, trat dann als Teilhaber in die ebenfalls bedeutende Handlung von Curtius in Leipzig. Nach der erfolgten Auflösung der Handlungsgemeinschaft unternahm er noch eine Reise nach England und kam schließlich auf Veranlassung seines Onkels Vogel nach Hirschberg, wo er sich am 25. April 1741 mit Margarethe Elisabeth Gottfried verehelichte und in die Firma seiner Schwiegermutter eintrat. Die Firma trug nun den Namen: „Joh. Mart. Gottfried seel. Witwe und Eidam". Auf dem Porträt von Georg Friedrich Smith finden wir die gleiche Hausmarke, die auch auf dem Porträt seines verstorbenen Schwiegervaters Johann Martin Gottfried zu sehen ist.

Am 31. Mai 1742 ist George Friedrich Schmidt in die Kaufmanns-Sozietät immatrikuliert worden. Ein Jahr später zeigt ein Eintrag im Immatrikulationsbuch ihn schon als Assessor und in den weiteren Jahren dann bis zu seinem Tode im Jahre 1757 wird er unter dem Namen Smith als Senator aufgeführt. Die Namensänderung in Smith könnte ihren Ursprung in seinen Handelsbeziehungen zu England haben.

Im Jahre 1749 im November schlug die neue Ratsturmuhr in Hirschberg zum ersten Mal, die Smith auf seine Kosten hatte machen lassen. Aber auch in der Gnadenkirche hat sich Smith, dessen Schwiegervater, Johann Martin Gottfried, und der Großvater seiner Frau, Christian Mentzel, ein Denkmal gesetzt. Während Christian Mentzel die sehr kostenaufwendige Orgel finanzierte, stiftete Johann Martin Gottfried den barocken Taufstein und die Ausmalung der Deckenkuppel und Smith die Ausmalung des Westgewölbes.

Am 31. März 1750 verlieh ihm Friedrich der Große das „Diploma des Inkolats".[2] Georg Friedrich Smith wurde damit die Erlaubnis erteilt, sich in Schlesien niederzulassen und Grundstücke zu erwerben. Durch dieses Inkolat war es Smith möglich, einen ansehnlichen Grundbesitz zu erwerben, nämlich die Dominien Alt-Kemnitz, Reibnitz mit dem Vorwerk Lausepelz[3] und Berthelsdorf im Hirschberger Kreis und die benachbarten Orte: Riemendorf und Matzdorf im Löwenberger Kreis. Zu diesen Gütern gehörten die Zinsdörfer Neu-Kemnitz, Hindorf, sowie Boberullersdorf im Hirschberger und Spiller und Johnsdorf im Löwenberger Kreis.

Smith war nicht nur Ältester bei der Societät, sondern auch Ratsherr. – Im Jahre 1753 erscheint er als bereits mehrjähriger Kirchenvorsteher und läßt sich von der bisherigen Kassenverwaltung für einige Zeit ablösen, erfährt aber 1756 seine Wiederwahl.

Am 29. Juli. 1757 verstirbt Georg Friedrich Smith ganz unerwartet im Alter von 54 Jahren.

1) in der protestantischen Kirche der zweite Ortspfarrer
2) von lat. incolat ‚er möge wohnen' aus incolere ‚bewohnen'
3) verstümmelt von ‚laudis palatium', das sich auf eine in Reibnitz gelegene Ruine bezieht, die alte Chroniken erwähnt

świadczenie handlowe w słynnym domu handlowym Leporius w Dreźnie, doskonalił się podczas swoich wielu podróży, wszedł potem jako wspólnik do również znanego przedsiębiorstwa Curtiusa w Lipsku. Po rozwiązaniu spółki handlowej wybrał się jeszcze w podróż do Anglii i na prośbę swojego wuja Vogela przybył w końcu do Jeleniej Góry, gdzie dnia 25 kwietnia 1741 poślubił Margarethę Elisabeth Gottfried oraz wszedł do firmy swojej teściowej. Firma nosiła od teraz nazwę „Joh. Mart. Gottfried seel. Witwe und Eidam". Na portrecie Georga Friedricha Smitha znajdujemy tę samą markę firmy, która widoczna jest również na portrecie jego zmarłego teścia Johanna Martina Gottfrieda.

Dnia 31 maja 1742 został przyjęty do Towarzystwa Kupieckiego. Rok później wpis w księdze wykazuje go jako asesora, a w kolejnych latach aż do swojej śmierci w roku 1757 jest wymieniany pod nazwiskiem Smith jako senator. Zmiana w nazwisku mogła być związana z jego kontaktami handlowymi w Anglii. W listopadzie 1749 r. po raz pierwszy na wieży ratusza jeleniogórskiego wybił zegar, wykonany na zlecenie Smitha i na jego koszt. W Kościele Łaski w Jeleniej Górze (dziś Kościół Garnizonowy Podwyższenia Krzyża Świętego) Smith, jego teść, Johann Martin Gottfried, dziadek jego żony, Christian Mentzel wystawili sobie pomnik już za życia. Christian Mentzel sfinansował kosztowne organy, Johann Martin Gottfried ufundował barokową chrzcielnicę oraz wymalowanie kopuły, a Smith sfinansował wymalowanie zachodniego sklepienia.

Dnia 31 marca 1750 r. Fryderyk Wielki przyznał mu „Diploma des Inkolats"[2]. Udzielono mu zatem pozwolenia na osiedlenie się na Śląsku i na zakup ziemi. Ten „inkolat" umożliwił Smithowi zakupienie pokaźnej posiadłości ziemskiej, mianowicie dominia – Stara Kamienica, Rybnica z folwarkiem Lausepelz[3] oraz Barcinek w powiecie jeleniogórskim oraz pobliskie miejscowości: Pokrzywnik, Maciejowiec w powiecie lwóweckim. Do jego majątku należały wsie czynszowe Nowa Kamienica, Mała Kamienica oraz Wrzeszczyn w powiecie jeleniogórskim oraz Pasiecznik i Janice w powiecie lwóweckim. Smith był nie tylko najstarszym członkiem w Towarzystwie Kupieckim, był również rajcą. W roku 1753 pojawia się już jako wieloletni członek Rady Kościelnej i odstępuje na kilka lat od dotychczasowego zarządzania finansami, ale w roku 1756 jest ponownie wybrany.

Georg Friedrich Smith umiera całkiem nieoczekiwanie dnia 29 lipca 1757 r. w wieku 54 lat.

1) w kościele protestanckim drugi pastor miejscowy
2) z łać. incolat „niechaj zamieszka" od incolere = zamieszkiwać
3) zniekształcenie od „laudis palatium", dotyczy ruiny położonej w Rybnicy, którą wzmiankują stare kroniki